

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obo/3/2018
Identifikačné číslo spisu: 1093899977
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Prieceľová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1093899977.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Prieceľovej a členiek JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Viery Pepelovej v právnej veci žalobcu: Milan Chmelár, podnikateľ podnikajúci pod obchodným menom Milan Chmelár FIPOSTAV, miesto podnikania 951 36 Lehota, IČO: 17 559 243, zastúpený JUDr. Ladislavom Chmelárom, advokátom, so sídlom Levická 579, 952 01 Vráble, proti žalovanému: Ing. Vladimír Víkor, podnikateľ podnikajúci pod obchodným menom Ing. Vladimír Víkor DYNAMIK, STAVEBNÁ FIRMA, miesto podnikania Štúrova 22, 949 01 Nitra, IČO: 14 108 097, zastúpenému ADVOKÁCIA s.r.o., so sídlom Hollého 10, 949 01 Nitra, o zaplataenie 21 217,52 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-30Cb/1599/93-1331 zo dňa 23. mája 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-30Cb/1599/93-1331 zo dňa 23. mája 2017 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „krajský súd“) napadnutým uznesením rozhodol, že štát má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi.

2. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že uznesením č. k. Z-2-30Cb/1599/1993-221 zo dňa 5. septembra 1994 bola stranám uložená povinnosť zložiť zálohu na znalecké dokazovanie vo výške 3 000,- Sk. Žalobca zložil preddavok na znalecké dokazovanie dňa 6. septembra 1994. Uznesením č. k. Z-2-30Cb/1599/93-548 zo dňa 16. marca 2001 bolo znalcovi Ing. F. I. priznané znalečné vo výške 19 085,- Sk, pričom časť vo výške 3 000,- Sk bola vyplatená z preddavku zloženého na účte D 14b 2/94 a zvyšok vo výške 16 085,- Sk bol vyplatený zo štátnych finančných prostriedkov. Uznesením č. k. Z-2-30Cb/1599/1993-807 zo dňa 4. júla 2005 bolo znalcovi Ing. F. I. priznané znalečné vo výške 18 583,- Sk, ktoré bolo znalcovi v plnej výške vyplatené zo štátnych rozpočtových prostriedkov. Vzhľadom k tomu, že žalobca bol v konaní neúspešný a štátu vznikli trovy konania spojené s vykonávaním dôkazov, súd prvej inštancie rozhodol, že štát má právo na plnú náhradu trov konania voči neúspešnému žalobcovi v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Civilný sporový poriadok vypustil úpravu trov štátu,

pričom nezohľadnil trovy vzniknuté v konaniach začatých pred jeho účinnosťou (čo je aj prípad prejednávanej veci). Povinnosťou krajského súdu preto bolo vysporiadať sa s touto situáciou. Krajský súd tak, aplikujúc základný princíp uvedený v čl. 4 ods. 2 C. s. p., rozhodol, že štátu patrí náhrada trov, ktoré mu reálne vznikli (reálne ich vynaložil) v súlade s vtedy platnou procesnou normou - ustanovením § 148 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“), ktorá mu garantovala nárok na ich náhradu. Garanciu tohto nároku už nový procesný predpis nedáva a štát nemá priestor na uplatnenie si skôr vzniknutých trov. Krajský súd preto dospel k záveru, že vo veci je potrebné aplikovať základný princíp uvedený v čl. 4 ods. 2 C. s. p. a priznať štátu nárok na náhradu vzniknutých trov. Priznanie tohto nároku štátu si súd prvej inštancie volí ako normu, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy na ktorých spočíva C. s. p. tak, že jej výsledkom bude rozumné usporiadanie procesných vzťahov, zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (priznávajúcej v doterajšej súdnej praxi štátu nárok na náhradu vynaložených trov konania). Vzhľadom na absenciu úpravy trov konania štátu v C. s. p., krajský súd aplikoval ustanovenie § 259 C. s. p., nakoľko štátu vznikli trovy konania v súvislosti s dokazovaním. O výške trov konania štátu v zmysle § 262 ods. 2 C. s. p. krajský súd rozhodne po právoplatnosti predmetného uznesenia.

3. Voči predmetnému uzneseniu podal žalobca odvolanie, v ktorom uviedol, že poukazovať na ustanovenie § 255 ods. 1 C. s. p. a § 259 C. s. p. extenzívnym výkladom súdu prvej inštancie nie je dôvodné, a to s poukazom na čl. 16 ods. 1 C. s. p. Nová právna úprava v Civilnom sporovom poriadku dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikability procesnoprávných noriem, a teda sa použije na všetky konania, a to aj na konania začaté pred dňom účinnosti Civilného sporového poriadku s výnimkami uvedenými v ustanovení § 470 ods. 2 C. s. p. Žalobca preto navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že štát nemá nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd odvolací (podľa § 470 ods. 4 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 C. s. p.), oprávnenou osobou - stranou sporu (§ 359 C. s. p.) po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 363 C. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 C. s. p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

5. Z obsahu samotného odvolania je zrejmé, že žalobca vidí nesprávne právne posúdenie veci v nesprávnom výklade použitom krajským súdom a nesprávnej aplikácii princípu uvedeného v článku 4 ods. 2 C. s. p.

6. V prípade nejasností o tom, ako treba vykladať jednotlivé ustanovenie zákona, musí súd spoľahlivo ustáliť účel existujúcej právnej normy, ktorú musí v súlade so zákonom vykladať postupom, ktorý predpokladá článok 4 ods. 2 C. s. p. Tento postup súdu musí prioritne viesť k rozumnému usporiadaniu procesných vzťahov zohľadňujúcemu stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. IVCdo/2/2017 zo dňa 19. apríla 2017).

7. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca musí sa od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasností alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 274/2007 z 11. októbra 2007 a sp. zn. III. ÚS 341/2007 z 01. júla 2008).

8. K výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska samotného textu zákona (i keby sa javil ako jednoznačný a určitý), ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti, či nesprávnosti výkladu alebo na jeho doplnenie, či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, napríklad logický, systematický, historický a teleologický výklad, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný konektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (pozri napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 351/2010 z 5. októbra 2011).

9. Situácia, kedy určitý právny prípad nie je pokrytý textom právnej normy, no zároveň možno spoľahlivo ustáliť, že úmyslom zákonodarcu nebolo vylúčiť túto právnu situáciu z právneho poriadku, nazývame pravou medzerou v zákone. Pravá, alebo aj technická medzera v zákone je odstrániteľná interpretačnými metódami, či všeobecne myšlienkovými úsudkami tak, aby sa postihol účel a zmysel právnej normy - takýto výklad právnej normy nazývame teleologickým výkladom zákona a v súčasnosti predstavuje prioritovaný spôsob interpretácie zákonného textu (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 38).

10. Krajský súd vo svojom rozhodnutí svojím výkladom odstránil medzeru v zákone spočívajúcu v nedostatku jednoznačnej právnej úpravy týkajúcej sa postupu súdu v prípadoch, kedy počas predchádzajúcej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku vznikli trovy štátu, avšak v súčasnosti z jednotlivých ustanovení Civilného sporového poriadku nevyplýva, akým spôsobom sa súdy, pri neexistencii právnej úpravy trov štátu, majú vysporiadať s takto vzniknutými trovami štátu. Krajský súd sa pri odôvodnení svojho postupu riadil všetkými uvedenými zásadami, ktoré je potrebné zohľadniť v prípadoch, kedy samotný súd podáva výklad právnej normy v dôsledku nedostatočnosti zákonnej úpravy. Žalobcom namietané nezohľadnenie princípu vyjadreného v článku 16 ods. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku krajským súdom nemá za následok nesprávne právne posúdenie veci. Práve naopak, aj zo samotného článku 16 ods. 1 vyplýva, že súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi pri zohľadnení ich vzájomného vzťahu a v súlade so základnými princípmi tohto zákona. Krajský súd správne aplikoval princíp uvedený v článku 4 ods. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku v prípade, v ktorom absentovalo zákonné znenie právnej normy upravujúcej konkrétnu vzniknutú procesnú situáciu, zapríčinenú zmenou právnej úpravy spojenou s aktuálnou neexistenciou inštitútu trov štátu (ktorá je prirodzeným vyústeným celkovej zmeny inštitútu preddavkov v sporovom konaní) a okamžitou aplikabilitou Civilného sporového poriadku.

11. Odvolací súd záverom podotýka, že je pre zákonodarcu nespĺniteľnou úlohou každý jeden všeobecný zákonný princíp vyjadriť vo vete s takou jasnosťou a jednoznačnosťou, aby bolo možné odvodiť z tejto vety jednoduchým úsudkom dôsledky pre všetky osobitne uspôsobené, dotknutým princípom ovládané prípady. Nevyhnutnosť dotvárania práva súdom vyplýva najmä z toho, že v právnej realite neexistuje zákon, ktorý by na každú mysliteľnú právnu otázku dával uspokojivú odpoveď a v každom jednotlivom prípade nachádzal záujmovo spravodlivé riešenia.

12. Práve pre možnosť vzniku takýchto prípadov zákonodarca vo svojich úvodných základných princípoch zakotvil možnosť a zároveň povinnosť súdov výkladu právnej normy v zmysle vopred jasne zadaných pravidiel, ktoré majú smerovať k spravodlivému usporiadaniu procesných vzťahov. Právny výklad je teda racionálna činnosť, ktorá dáva zmysel právnemu textu a je integrálnou súčasťou procesu aplikácie práva, čo sa najzreteľnejšie prejavuje v súdnej aplikácii práva. V tomto smere teda predstavuje predovšetkým proces objasňovania zmyslu, obsahu a významu textov prameňov práva ako nosičov právnych pravidiel (pozri napr. uznesenie sp. zn. 4Obdo/18/2017 z 25. júla 2017).

13. Vzhľadom k uvedenému, súd prvej inštancie rozhodol správne, keď uložil žalobcovi povinnosť náhrady trov konania štátu aplikujúc článok 4 ods. 2 základných princípov Civilného sporového

poriadku. Odvolací súd však má za to, že sa na vec vzťahujú ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci neboli použité a sú pre rozhodnutie veci rozhodujúce. V podmienkach konkrétneho prípadu (pri absencii právnej úpravy inštitútu náhrady trov štátu a aplikácii čl. 4 ods. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku) sú takými ustanoveniami § 253 ods. 1 C. s. p., ktoré ustanovenie upravuje trovy dôkazu, o ktorých náhradu sa v predmetnom konaní jedná a ustanovenie § 470 ods. 2 C. s. p., ktoré ponecháva zachované právne účinky úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku. Uvedené ustanovenia odvolací súd aplikoval v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 C. s. p. (rovnako ako súd prvej inštancie), pričom uvedenou aplikáciou predmetných ustanovení dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, a to že štát má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi. Vzhľadom k tomu, že postup odvolacieho súdu podľa § 382 C. s. p. (predtým ustanovenia § 213 ods. 2 O. s. p.) neprichádza do úvahy pri rozhodovaní o trovách konania, odvolací súd nevyzýval strany, aby sa k možnému použitiu uvedených ustanovení vyjadrili (R 134/2014).

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 387 ods. 1 C. s. p. ako vecne správne potvrdil.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je prípustné dovolanie (§ 419 C. s. p. a nasl.).

Dovolanie je podľa § 421 C. s. p. prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ (§ 421 ods. 2 C. s. p.). Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1). Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je:

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).